

súťaže v zhode s európskymi kritériami, zdôrazňujú také celospoločensky uznávané hodnoty v kontexte s potrebou hospodárskeho rozvoja, ako je ochrana životného prostredia, šetrné zaobchádzanie s prírodnými zdrojmi, inovatívnosť uskutočňovaných opatrení a pod.

Prihlásené aktivity posudzuje hodnotiacia komisia zložená zo

známych osobností z oblasti starostlivosti o životné prostredie s využitím ich uznávanej odbornosti a požívania oprávnenej autority.

Termín podania prihlášok: **4. septembra 2009.**

Pokyny na vypracovanie a predkladanie prihlášok sú uvedené na webovej stránke administrátora súťaže: www.aspek.sk

Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže sa uskutoční koncom októbra 2009. Ocenené subjekty získajú právo uchádzať sa o nomináciu v európskej súťaži.

Ing. Janka Dulayová, Asociácia priemyselnej ekológie na Slovensku, Mlynské nivy 48, 82109 Bratislava, mail@aspek.sk

Kniha amerického autora o bratislavskom ochranárstve

E. Snajdr: **Nature Protests: The End of Ecology in Slovakia** (Culture, Place, and Nature). University of Washington Press, 2008, 242 strán, ISBN-10: 0295988568, ISBN-13: 978-0295988566

Monografia zachytá va kľúčové obdobie prevažne bratislavského ochranárstva, jeho vzostup, obdobie najväčšej slávy i peripetie a premeny v prvých rokoch postsocialistickej premeny, a to všetko v rámci meniacich sa vzťahov s transformujúcim sa okolím. Edward Snajdr v rámci výskumného pobytu na Slovensku v r. 1993 – 1995 pôsobil ako zúčastnený pozorovateľ (na istý čas bol dobrovoľníkom v jednej z MVO), uskutočnil množstvo rozhovorov, doplnil ich detailným skúmaním archívnych materiálov a zaradil do kontextu súčasnej sociálno-teoretickej diskusie.

Všetko sa začína hlboko v období normalizácie, keď skupinka nadšencov vo svojom voľnom čase odchádza z mesta s cieľom zachraňovať kultúrne artefakty minulosti, ktoré chápe ako súčasť životného prostredia zasluhujúceho ochranu. Individuálna angažovanosť a preberanie osobnej zodpovednosti kontrastovali s normalizačným duchom a spolu so slobodnou atmosférou vnútri rozrastajúcej sa komunity umožnili vznik *ostrove pozitívnej deviácie*, ktorý nasával a integroval najrôznorodejšie skupiny bratislavskej spoločnosti. To, čo začalo ako víkendový únik, nabralo politický rozmer publikáciou *Bratislava/nahlas*. Ochránárstvo, teraz už masová organi-

zácia, ale mimo štruktúr a Národného frontu a stranického riadenia, tak mohlo zohrať nezastupiteľnú úlohu v udalostiach Novembra '89 a v tom, čo bezprostredne nasledovalo.

Veľké očakávania vyplývajúce z bezprecedentnej odbornej, intelektuálnej a občianskej podpory hnutia na konci 80. rokov sa rozplynuli. Sila sa stala slabinou, keď sloboda a diverzita odrazu predstavovali bariéru dosiahnutia konsenzu v prostredí, kde sa zrazu mohlo a žiadalo vyjadriť k najrôznejším otázkam mimo samotnej ochrany prírody. Oslabenie spôsobené angažovanosťou vedúcich osobností v rôznych iných sférach spoločenského a politického života ďalej prehĺbila schizma, ktorej podstata tkvela v rôznom nazeraní na nové kvality spoločnosti. Novým prvkom bolo tiež otvorenie pobočiek medzinárodných organizácií, vychádzajúcich z rozdielnych ideových základov a používajúcich rozdielne metódy. Ochránárske angažovanie sa v kauzách, ako Gabčíkovo, Slatinka, či prevažujúca skepsa voči rozbitiu federácie, mali za následok nielen opätovnú opozíciu voči štátnej moci, ale aj stratu jednoznačnej masovej podpory obyvateľstva. Ochránárstvo bolo zrazu prezentované ako „brzda“ pokroku mladého štátu a národa.

Avšak Slovensko nie je jediným kútom sveta, kde „prírodný“ diskurz so zdanlivou jednoznačnosťou prišiel o svoje výnimočné postavenie. Postekologické obdobie je na globálnej úrovni reprezentované posunom záujmu od Ria, Kjóta a Johannesburgu (späť) k otázkam ekonomického rastu a „bezpečnosti“. Avšak lokálne hnutia môžu a musia nájsť spôsob vstupu do mocenských štruktúrálnych vzťahov. A toto predstavuje hlavnú myšlienku knihy autora i jeho odkaz ochranárstvu, ktoré stojac v nefahkej pozícii a v niekedy ťažko čitateľnom a rýchlo sa meniacom svete, samo v sebe musí nájsť spôsoby, ako zmysluplne a efektívne reagovať.

Mgr. Pavel Šuška, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, geogsusk@savba.sk

